

Mediawijs aan de slag - Algoritmes in de klas

SETT Mechelen 2025

Cyber Helden.

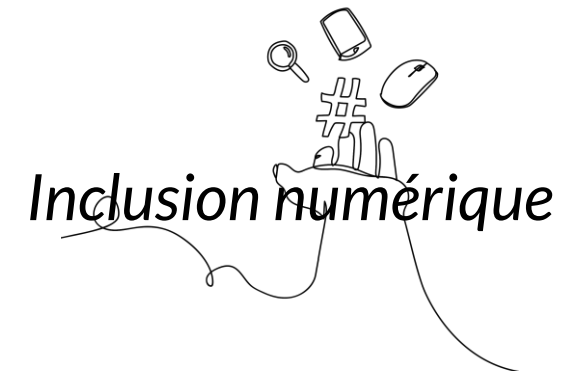

**Bibliotheken
Zonder Grenzen**
BELGIË

Voor ons is toegang tot informatie, cultuur en onderwijs van cruciaal belang om ook de meest kwetsbare groepen van onze maatschappij te emanciperen.

Cyber Helden.

Cyber Helden.

Preventieprogramma om kinderen tussen de 8 en 14 jaar **veilig en kritisch** te leren omgaan met het internet.

- Lespakketten
- Hulpmiddelen
- Ondersteuning

Leerlingen, leerkrachten en ouders betrekken!

Doelstellingen

Mediawijsheid in de klas

Focus op algoritmes

Aan de slag met het lesmateriaal

Uitwisselen en inspireren

Op het programma

Wat zijn algoritmes? (En waarom zijn ze belangrijk?)

Hoe kunnen we hierover in de klas mee aan de slag?

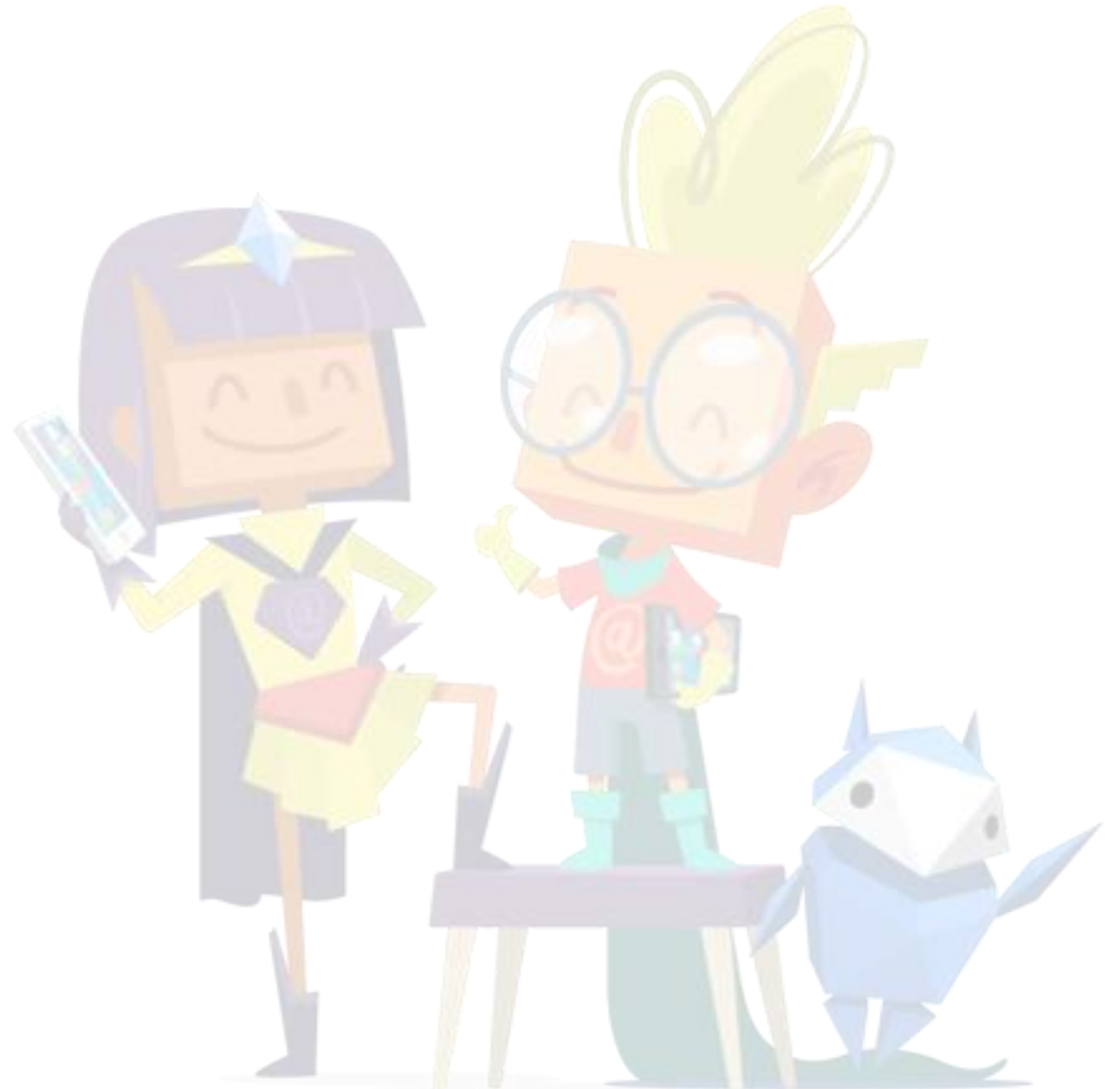
Zelf aan de slag met een activiteit over algoritmes

Uitwisselen, inspireren en verdere stappen

Kennismaking

Welke relatie tot algoritmes?

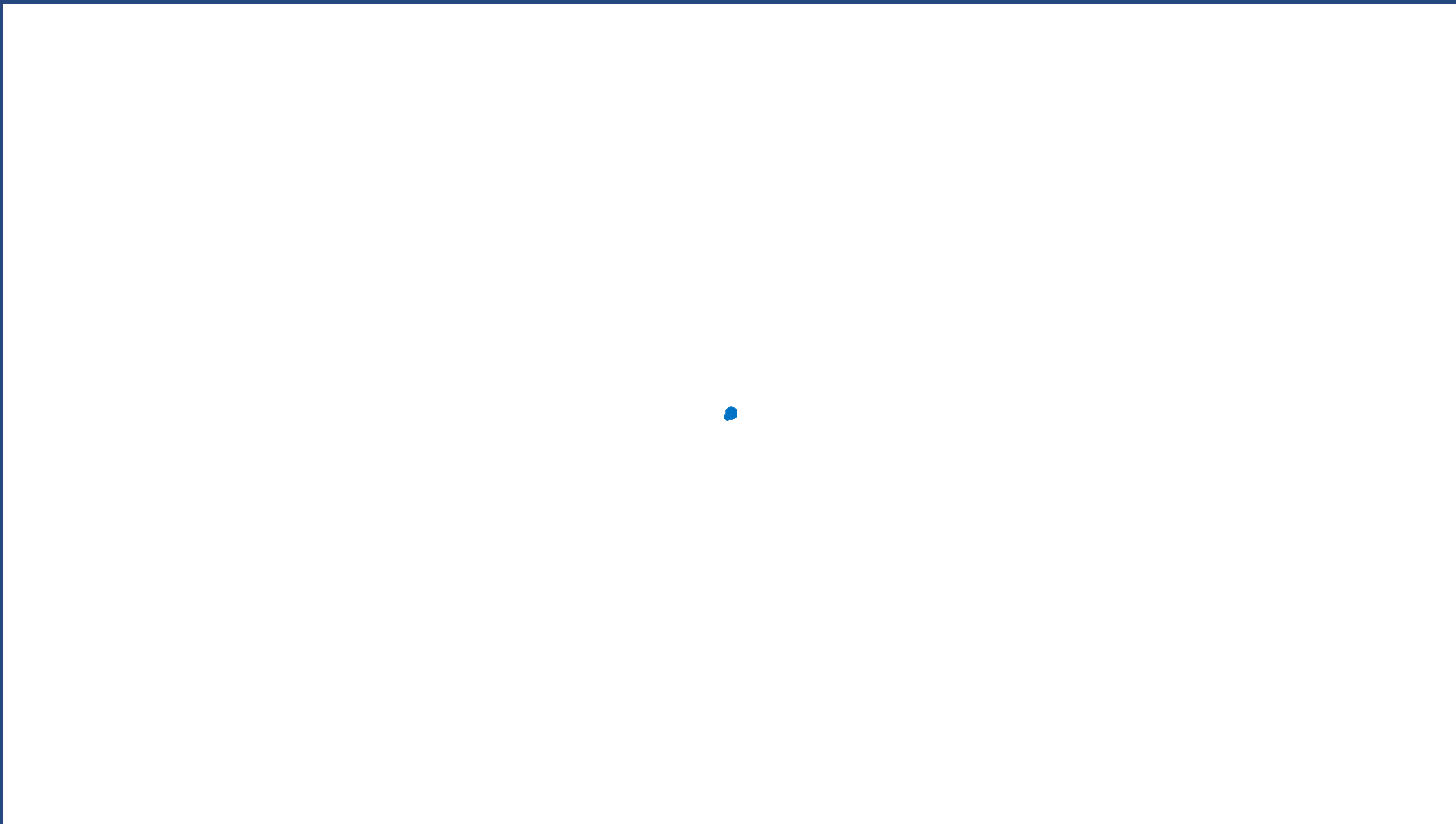
“MINI-QUIZ”

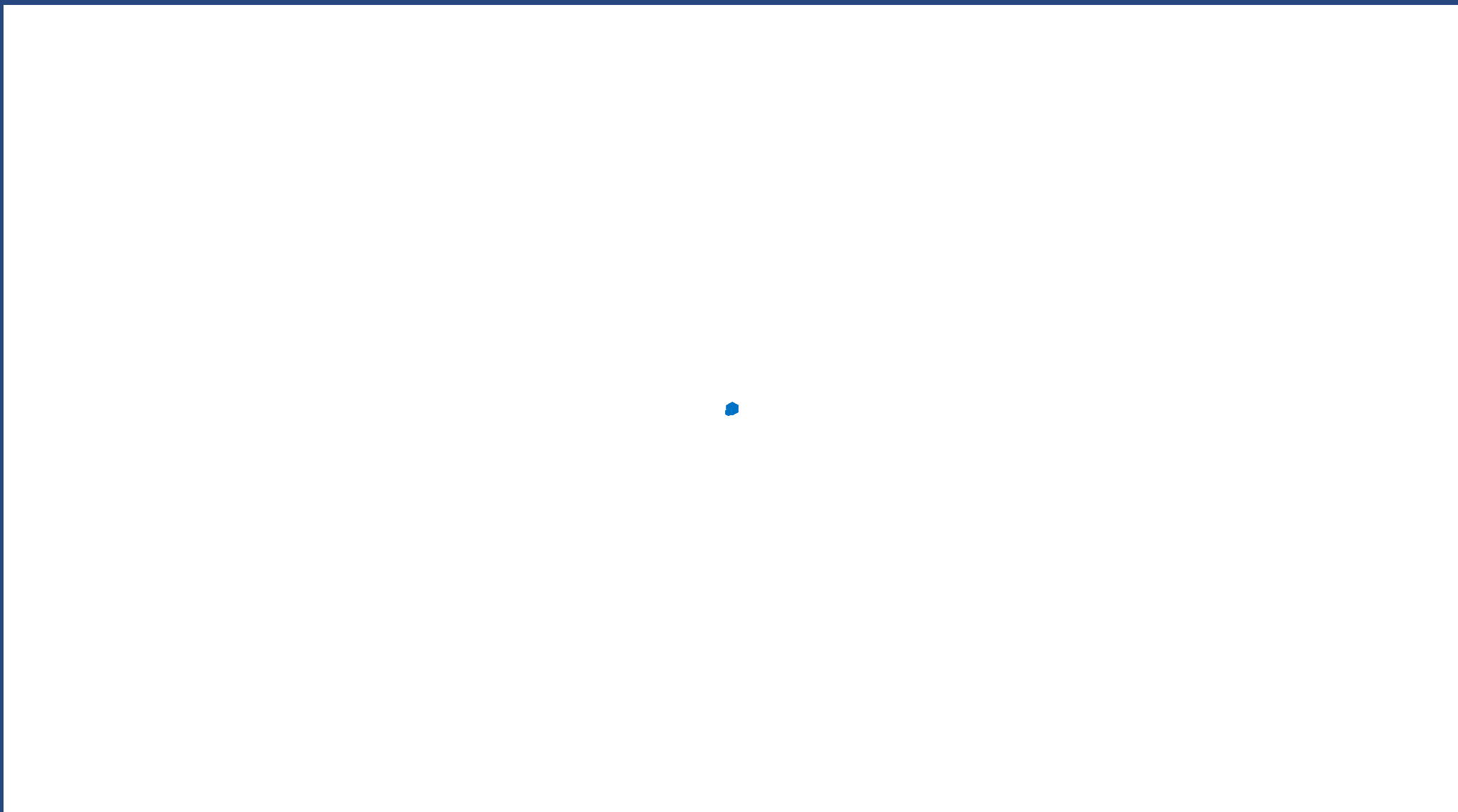
*Wat weet jij over
algoritmes?*

www.wooclap.com

Een stappenplan / beslisboom

Voor makkelijke en moeilijke opdrachten

- **Een set regels/instructies**
  - In een vaste volgorde
  - Met een bepaald doel
- Frietjes maken
  - Neem een aardappel
  - Snijd de aardappel in smalle stukjes
  - Frituur de aardappel
- Een video aanraden op YouTube
  - 40% van de vorige 3 beken filmpjes
  - + de categorie voor jouw leeftijd en locatie
  - - 70% je vorige *dislikes*
  - + 35% van je vorige zoekopdrachten

Hoe ziet een algoritme eruit?

Veel verschillende soorten algoritmes

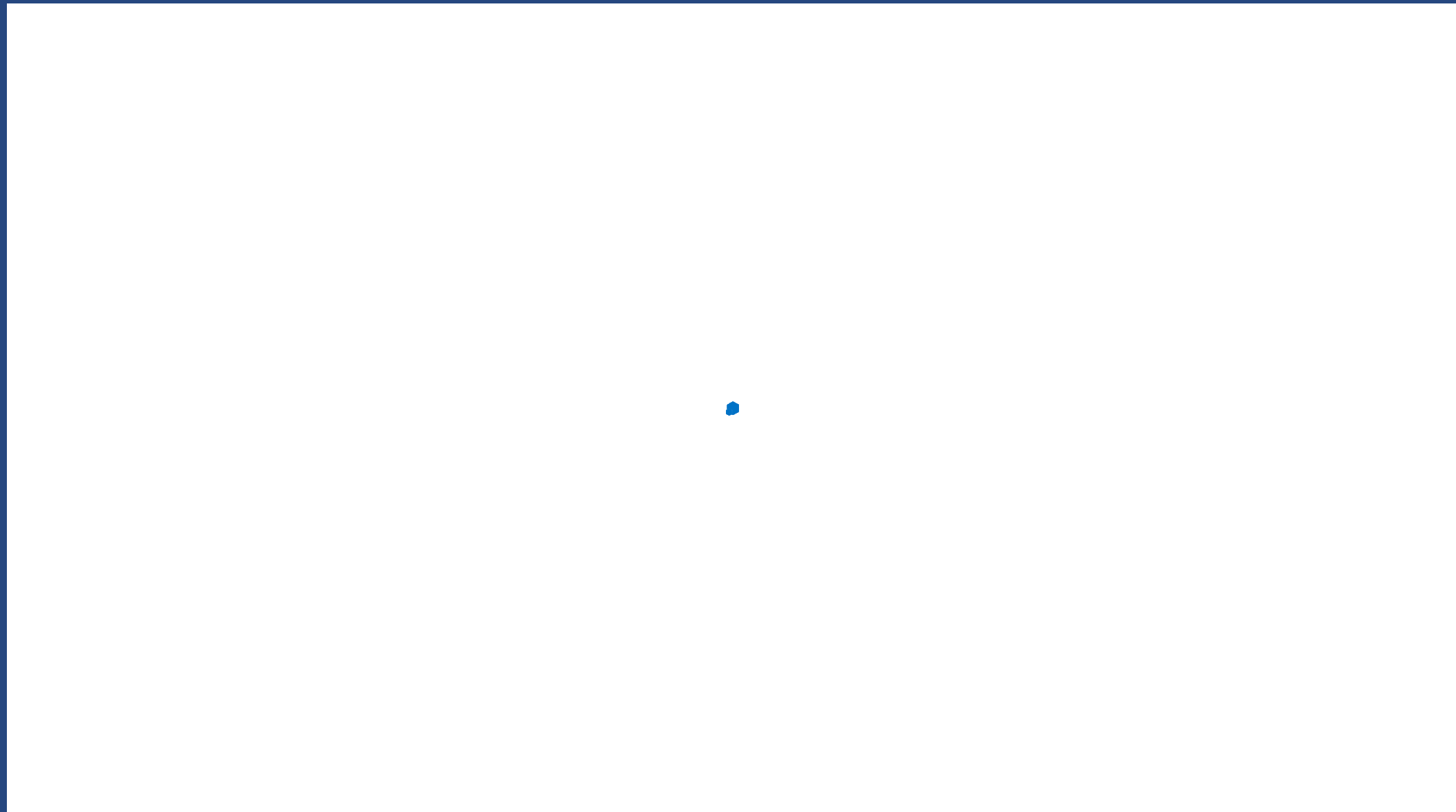
- *Bubbelsort* algoritme
  - 2 namen vergelijken
  - Dan omwisselen
- Binaire zoekopdracht (*binary search*)
  - Telkens de helft van de helft van ...

```
def bubble_sort_names(names):  
    n = len(names)  
    for i in range(n):  
        for j in range(0, n - i - 1):  
            if names[j] > names[j + 1]: # Vergelijk alfabetisch  
                names[j], names[j + 1] = names[j + 1], names[j]  
    return names  
  
# Voorbeeld  
namen = ["Lisa", "Anna", "Tom", "John", "Emily"]  
gesorteerde_namen = bubble_sort_names(namen)  
print(gesorteerde_namen)
```

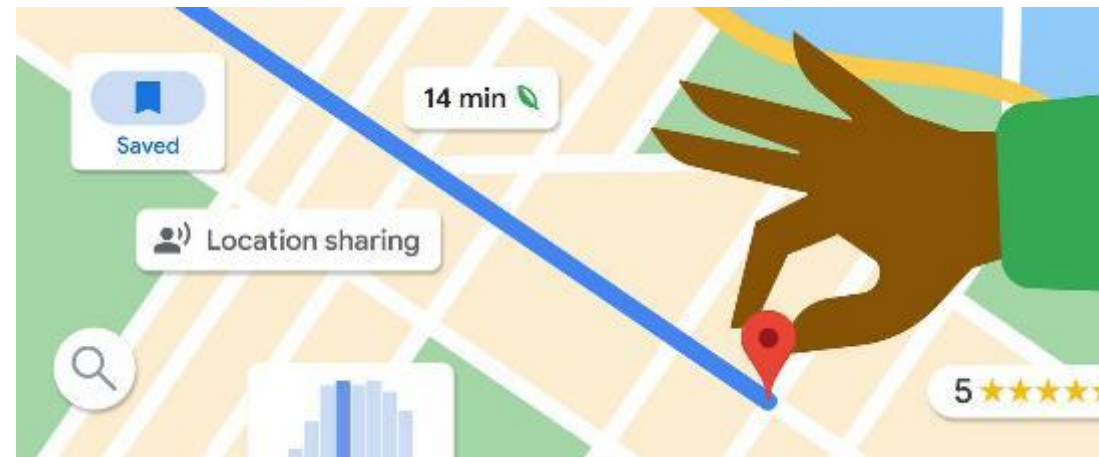
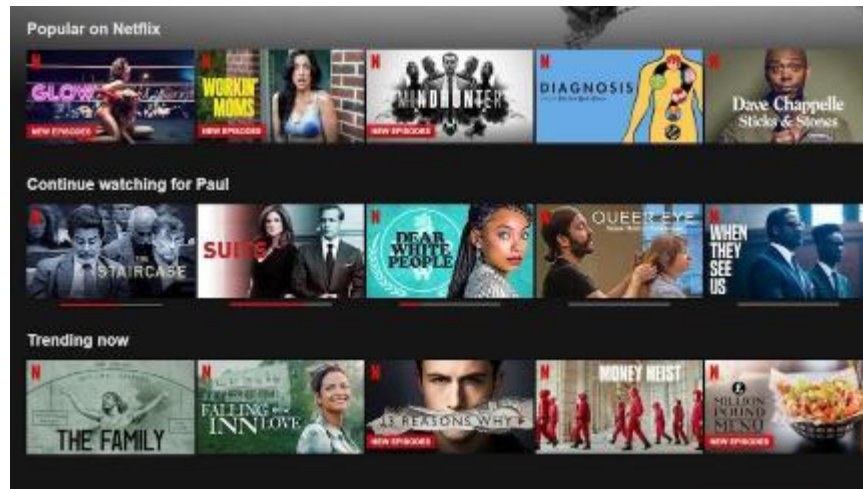
```
def binary_search(arr, x):  
    low, high = 0, len(arr) - 1  
    while low <= high:  
        mid = (low + high) // 2  
        if arr[mid] == x:  
            return mid # Element gevonden  
        elif arr[mid] < x:  
            low = mid + 1  
        else:  
            high = mid - 1  
    return -1 # Element niet gevonden
```

```
# Voorbeeld  
lijst = [1, 3, 5, 7, 9, 11]  
print(binary_search(lijst, 7)) # Output: 3 (index van 7 in de lijst)
```


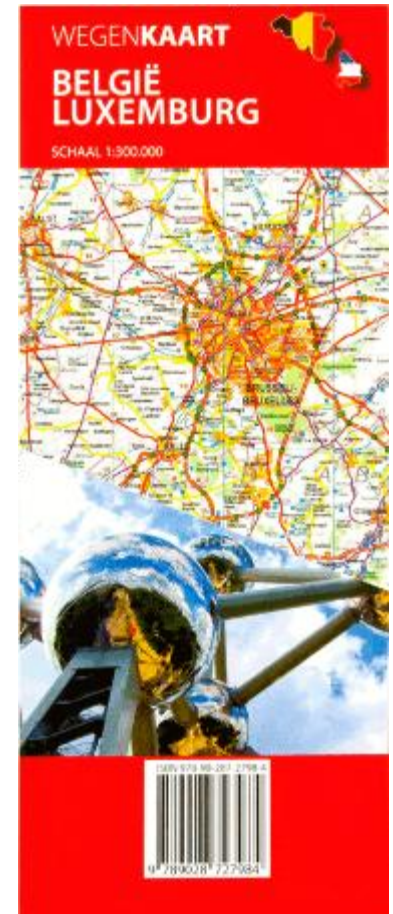
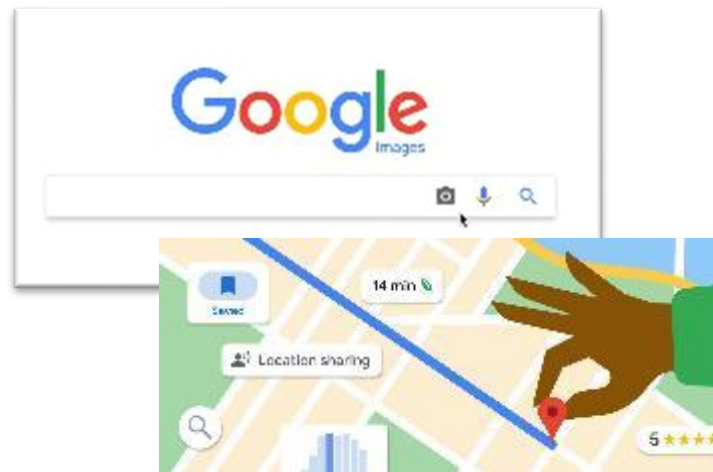
Algoritmes zijn alomtegenwoordig

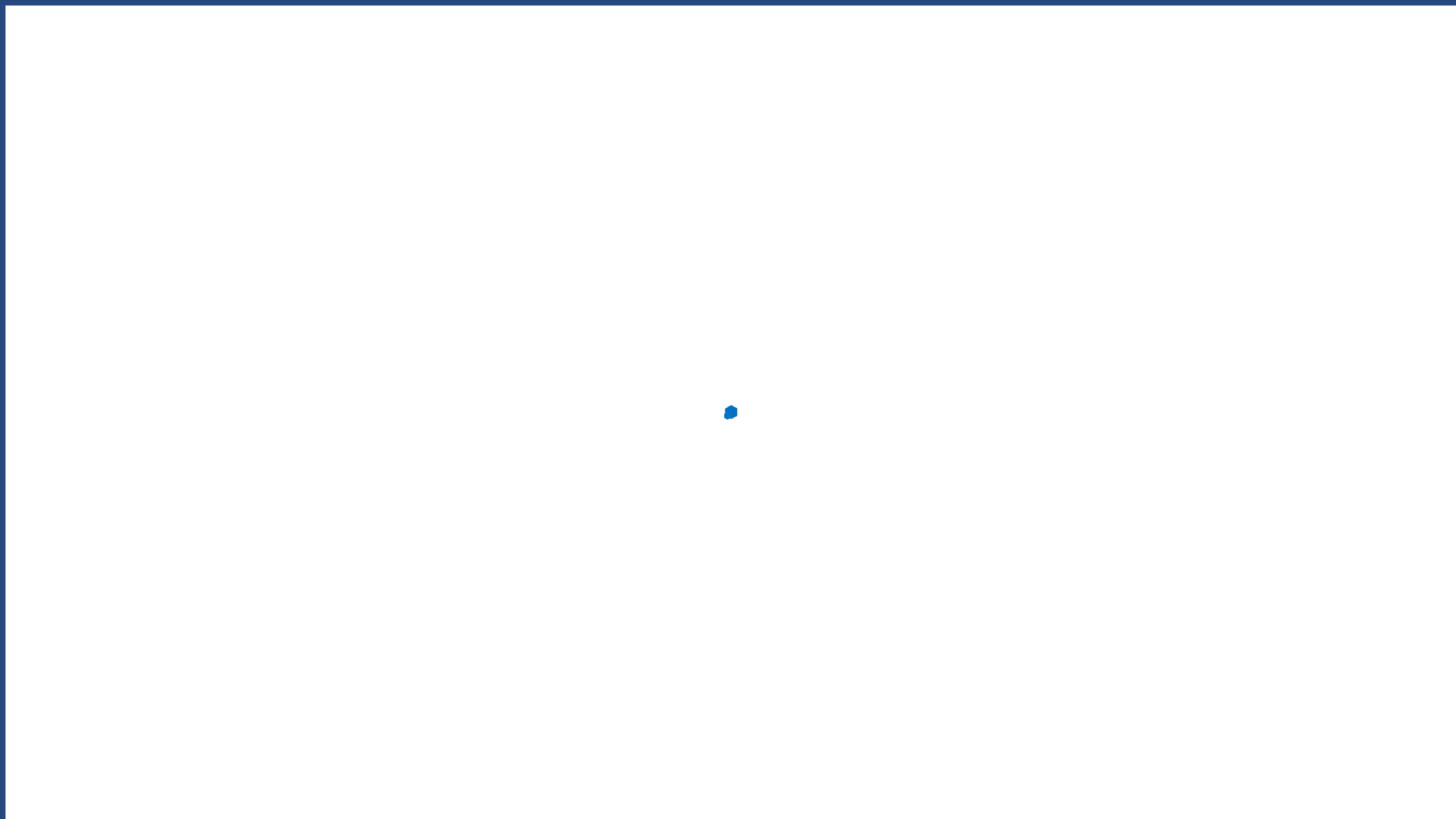

Algoritmes voor verschillende redenen

Positief en minder positief

- Automatiseren
  - Makkelijker
  - Sneller
- Keuzes maken
  - Er is te veel inhoud
- Personalisatie
  - Op maat
  - Per gebruiker

Ook een schaduwkant...

Zoals bij elke technologie

- Niet altijd transparant
- Keuzes voor ons gemaakt
  - Promo van ...
  - Verstoppen van ...
- 'Verslaving'
- Afhankelijk van data en regels
  - Niet (volledig) neutraal

**Amazon trekt stekker uit
sollicitatierobot wegens discriminatie
van vrouwen**

**Algoritme Instagram brengt
pedofielen bij elkaar**

**Hoe de algoritmen van Facebook giftige content en
haat propageren**

Bewustzijn en zeggenschap (controle)

(meer) zelf kiezen wat je ziet, leest, hoort, ...

- Weten waarom je iets wel of niet ziet
- Ingrijpen op de keuzes die voor ons worden gemaakt
- Beslissen over onze gegevens die we delen
- Zelf (meer) keuzes maken
- ...

Link met de eigen leerstof

Een veelzijdige aanpak

- Mens en maatschappij
  - Van passieve naar actieve burgers
  - Nadenken over ethische kwesties
- Wiskunde
  - Probleemoplossend denken
  - Complexe problemen, stap voor stap, logisch redeneren, creatief denken
- ICT
  - Haalt 'magie' van internet weg -> meer zeggenschap, zelf kiezen
  - Mediawijsheid, online vaardigheden, basis van programmeren
- Nederlands
  - Zoekopdrachten formuleren (prompts schrijven)
  - Debatteren

Op het programma

Wat zijn algoritmes? (En waarom zijn ze belangrijk?)

Hoe kunnen we hierover in de klas mee aan de slag?

Zelf aan de slag met een activiteit over algoritmes

Uitwisselen, inspireren en verdere stappen

De Cyber Helden

Programma rond digitaal burgerschap

- ✓ Vijf thema's, +- 50 activiteiten
- ✓ Positief en verantwoord op het internet
- ✓ 3^e lager tot en met het 2^e middelbaar
- ✓ Preventief programma
- ✓ Gelinkt aan de leerlijn Mediawijs

De 5 thema's van de Cyber Helden

SLIM

Denk goed na voor je iets deelt

ALERT

Val niet voor vals

STERK

Beveilig je geheimen

VRIENDELIJK

Vriendelijk zijn is cool

MOEDIG

Praat erover als je twijfelt

Het pedagogisch dossier

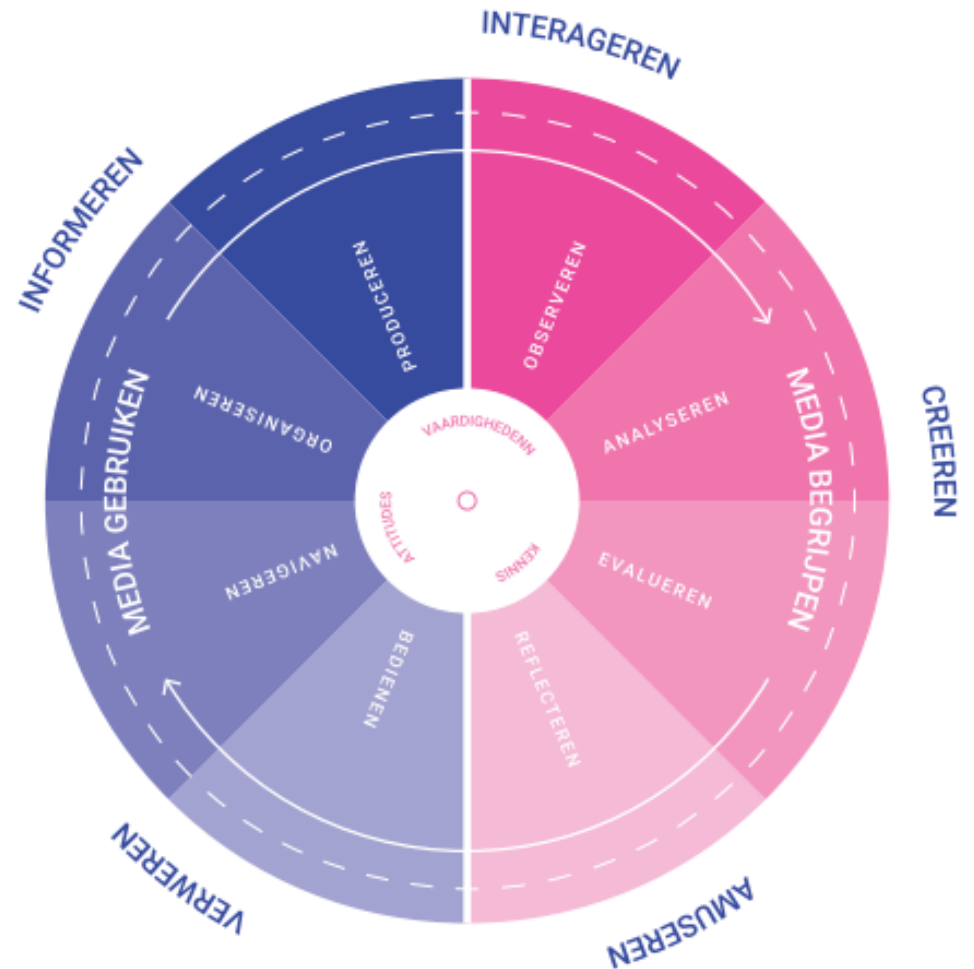
Ook online beschikbaar

- <https://www.bibzondergrenzen.be/voor-leerkrachten/>

Digitaal burgerschap en de leerlijn 'Mediawijsheid'

- Wat een 'gemiddeld kind' op welke leeftijd zou moeten kunnen op vlak van mediawijsheid
- Vijf grote doelen
  - Informeren
  - Interageren
  - Creëren
  - Amuseren
  - Verweren

Cyberhelden in de leerplannen

CH-activiteiten gekoppeld aan de leerlijn

Leerdoel: Creëren			
	1 ^e GRAAD	2 ^e GRAAD	3 ^e GRAAD
1. De leerling benoemt en gebruikt (digitale) tools om bepaalde inhoud en toepassingen te creëren.	De leerling herkent en gebruikt een aantal aangerekte (digitale) instrumenten om te creëren, aangepast aan leeftijd en doelgroep.	De leerling herkent en gebruikt een aantal aangerekte (digitale) instrumenten om te creëren, aangepast aan leeftijd en doelgroep.	De leerling benoemt en gebruikt een aantal aangerekte (digitale) instrumenten om te creëren, aangepast aan leeftijd en doelgroep.
		SLIM 7. Dat is niet wat ik bedoelde!	ALERT 4. De redactie 5. Online workshop over nepnieuws
2. De leerling verwoordt hoe een (eigen) mediacreatie emoties en effecten op zichzelf en anderen teweeg kan brengen en houdt daar rekening mee.	De leerling herkent welke effecten een (eigen) mediacreatie bij zichzelf kan teweegbrengen aan de hand van een aantal aangerekte voorbeelden.	De leerling herkent met hulp welke effecten een (eigen) mediacreatie bij zichzelf kan teweegbrengen aan de hand van een aantal aangerekte voorbeelden.	De leerling herkent welke effecten een (eigen) mediacreatie bij zichzelf en anderen kan teweegbrengen.
	VRIENDELIJK 9. Rekening houden met gevoelens 11. Jouw vriendelijkheidspaan	VRIENDELIJK 6. Een klein woord, grote gevolgen 7. Onbegrepen opmerkingen 9. Rekening houden met gevoelens 10. Empathie oefenen 11. Jouw vriendelijkheidspaan 12. Manieren om vriendelijk te zijn	VRIENDELIJK 6. Een klein woord, grote gevolgen 7. Onbegrepen opmerkingen 8. Hoe woorden een beeld kunnen veranderen? 9. Rekening houden met gevoelens 10. Empathie oefenen 11. Jouw vriendelijkheidspaan 12. Manieren om vriendelijk te zijn
		ALERT 4. De redactie 5. Online workshop over nepnieuws	ALERT 4. De redactie 5. Online workshop over nepnieuws 7. Digitale strijd: is dat echt waar? 8. Online trouwfeest in formatie opmerken online
		SLIM 7. Dat is niet wat ik bedoelde!	SLIM 2. Van wie is dit profiel eigenlijk? 3. Hoe zien anderen ons? 7. Dat is niet wat ik bedoelde!

Leerdoel: Interageren			
	1 ^e GRAAD	2 ^e GRAAD	3 ^e GRAAD
1. De leerling interageert via digitale media met mensen, systemen en diensten.	De leerling herkent een beperkt aantal aangerekte digitale media om te interageren met mensen en systemen.	De leerling herkent een aantal aangerekte digitale media om te interageren met mensen en systemen. Hij of zij gebruikt deze in functie van een aangerekte opdracht.	De leerling herkent een aantal aangerekte digitale media om te interageren met mensen en systemen. Hij of zij gebruikt deze in functie van een aangerekte opdracht.
	VRIENDELIJK 11. Jouw vriendelijkheidspaan	VRIENDELIJK 1. Van omstaander naar beschermmer 4. Een klein woord, grote gevolgen 7. Onbegrepen opmerkingen 11. Jouw vriendelijkheidspaan 12. Manieren om vriendelijk te zijn	VRIENDELIJK 1. Van omstaander naar beschermmer 3. ... maar zeg het vriendelijk 4. Een klein woord, grote gevolgen 6. Een klein woord, grote gevolgen 7. Onbegrepen opmerkingen 10. Empathie oefenen 11. Jouw vriendelijkheidspaan 12. Manieren om vriendelijk te zijn
	SLIM 5. Digitaal evenbeeld	SLIM 1. Wanneer je beter niets doet 3. Hoe zien anderen ons? 4. Lets privé houden 5. Digitaal evenbeeld	SLIM 1. Wanneer je beter niets doet 2. Van wie is dit profiel eigenlijk? 3. Hoe zien anderen ons? 4. Lets privé houden 5. Digitaal evenbeeld
2. De leerling interageert respectvol via digitale media.	De leerling herkent aangerekte voorbeelden van respectvol en onrespectvol gedrag online.	De leerling verwoordt de (positieve en negatieve) impact van zijn online interactie op zichzelf en anderen en het belang van afspraken.	De leerling reageert respectvol online door afspraken na te leven met anderen.
	VRIENDELIJK 9. Rekening houden met gevoelens 11. Jouw vriendelijkheidspaan	VRIENDELIJK 1. Van omstaander naar beschermmer 3. ... maar zeg het vriendelijk 4. Een klein woord, grote gevolgen 5. De daad bij het woord 6. Een klein woord, grote gevolgen 7. Onbegrepen opmerkingen 9. Rekening houden met gevoelens 10. Empathie oefenen 11. Jouw vriendelijkheidspaan 12. Manieren om vriendelijk te zijn	VRIENDELIJK 8. Hoe woorden een beeld kunnen veranderen? 11. Jouw vriendelijkheidspaan
		STERK 4. Maar dat was ik niet!	STERK 4. Maar dat was ik niet!
		SLIM 1. Wanneer je beter niets doet	SLIM 1. Wanneer je beter niets doet 4. Lets privé houden

Op het programma

Wat zijn algoritmes? (En waarom zijn ze belangrijk?)

Hoe kunnen we hierover in de klas mee aan de slag?

Zelf aan de slag met een activiteit over algoritmes

Uitwisselen, inspireren en verdere stappen

Algoritmes, kraak de code

Een activiteit uit het pedagogisch dossier van de Cyber Helden

Algoritmes, kraak de code

Opbouw van de activiteit

- Leeftijdsindicatie
- Doelstellingen
- Even praten
- Activiteit
- Lessen
- (Werkblad)

10 ans - 14 ans

BONUS

Algoritmes - kraak de code

Algoritmes zijn ondertussen alomtegenwoordig. Aan de hand van deze activiteit leren de leerlingen wat een algoritme is, waar het voor gebruikt wordt, en vooral ook: hoe ze hun eigen algoritme kunnen maken.

Doelstellingen

- ✓ **Begrijpen** wat een algoritme is en hoe het werkt
- ✓ **Weten** waar online algoritmes voor gebruikt worden
- ✓ **Leren** om hun eigen (simpel) algoritme te **kunnen maken** en instructies van een ander algoritme op te volgen
- ✓ Leren **keuzes maken** die de algoritmes die ze gebruiken op een positieve manier beïnvloeden

Even praten

Wat is een algoritme?

Je kunt er niet meer omheen. Op het nieuws, met vrienden, op het werk, ... Overal hoor je iemand het wel eens hebben over algoritmes. Maar wat is dat nu eigenlijk, een algoritme? Heel simpel uitgelegd: een algoritme is een **stappenplan** bestaande uit een **set regels** in **vaste volgorde** om tot een oplossing te komen om het **einddoel** te bereiken. Dat kan iets heel makkelijk zijn, zoals de instructies die je nodig hebt om frietjes te maken (neem een aardappel > snijd de aardappel in smalle stukjes > frituur de aardappel voor 2 minuten).

Andere algoritmes zijn een stuk moeilijker, zoals bijvoorbeeld een algoritme dat beslist welke video's je te zien krijgt op YouTube. Een erg versimpelde versie hiervan zou er bijvoorbeeld zo kunnen uitzien: het volgende filmpje dat wordt aangeraden (**einddoel**) wordt beslist op basis van de combinatie van voor 40% de vorige 3 filmpjes die je hebt bekeken, gedeeld door je leeftijd, maal je locatie, + 10% de filmpjes die je hebt gelikt + 20% je vorige zoekopdrachten -20% van je dislikes (= **set regels**).

Algoritmes zijn dus geen robots of een virus of iets dergelijks. Het gaat om een **computercode** (berekening) die gebruikt wordt om automatisch keuzes te maken en stappen te volgen. Een algoritme lijkt iets heel moeilijk (omdat het wordt geschreven in een computercode zodat de computer het kan lezen) maar als je het zou uitschrijven voor mensen zou een simpel algoritme er een beetje uitzien zoals een beslissboom, zoals die voor de activiteit (zie werkblad).

1. Een recept voor pannenkoeken

Ontdekken wat een algoritme is

- Kies je zelf elke post/video die je ziet? Of scrol/klik je op wat je wordt voorgesteld?
  - YouTube
  - Sociale media→ Algoritmes
- Wat zijn algoritmes?
  - Stappenplan
  - Bijvoorbeeld...
    - Pannenkoeken
    - Tanden poetsen
    - Naar huis wandelen
    - ...

2. De klas is een computer

Experimenteren met een algoritme

- Kleine groepjes
  - Opdrachtgever
    - Kleine opdracht voor in de klas
  - Codeur(s)
    - Schrijft de opdracht zo exact mogelijk
  - Computer
    - Voert de opdracht uit
- Bijvoorbeeld
  - Pak een boek uit de boekenkast
  - Schrijf iets op het bord
  - ...

[Exact Instructions Challenge PB&J Classroom Friendly | Josh Darnit](#)

3. Wanneer de bibliotheek voor jou kiest

Reageren op een (niet transparant) algoritme – zelf keuzes maken

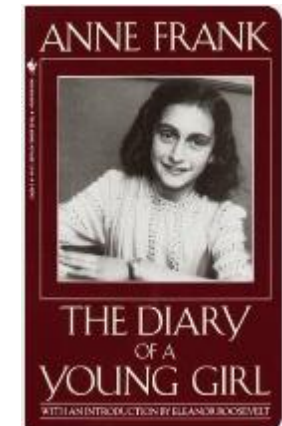
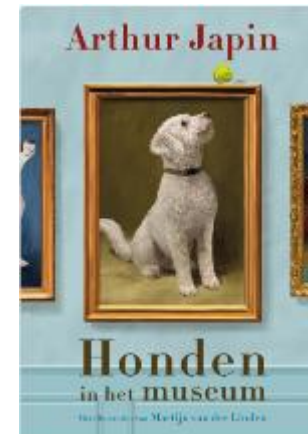
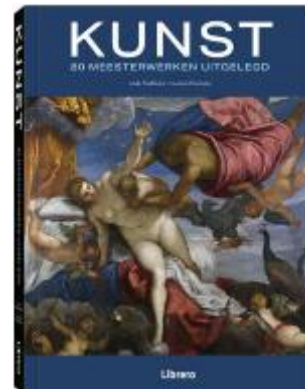
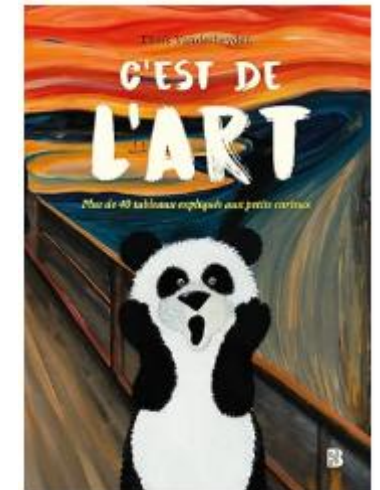
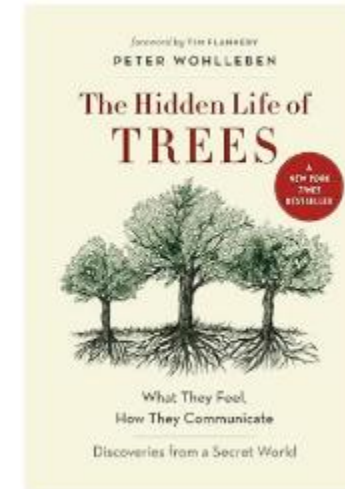
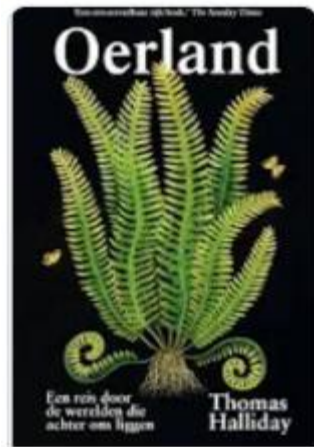
Op zoek naar een boek met een algoritme

- **Stap 1: Vul het werkblad in**
  - Algoritme werkt met persoonlijke gegevens
- **Stap 2: Werkt het algoritme?**
  - Past het boek?
- **Stap 3: Hoe werkt het algoritme?**
  - Waarom kreeg ik dit boek? En wat als ik mijn gegevens verander?
  - Of zelf iets opzoek?
- **Stap 4: Nabespreking**
  - Wat als... je alleen maar dure boeken ziet, of met alleen maar witte mensen, of ... ?

Op basis van het algoritme...

Raad ik dit boek aan!

Aanpassen aan je eigen context

- *Introductie*
- *Voorbeelden*
- *Welke les*
- *Aanpassen vd activiteit*
- ...

Op het programma

Wat zijn algoritmes? (En waarom zijn ze belangrijk?)

Hoe kunnen we hierover in de klas mee aan de slag?

Zelf aan de slag met een activiteit over algoritmes

Uitwisselen, inspireren en verdere stappen

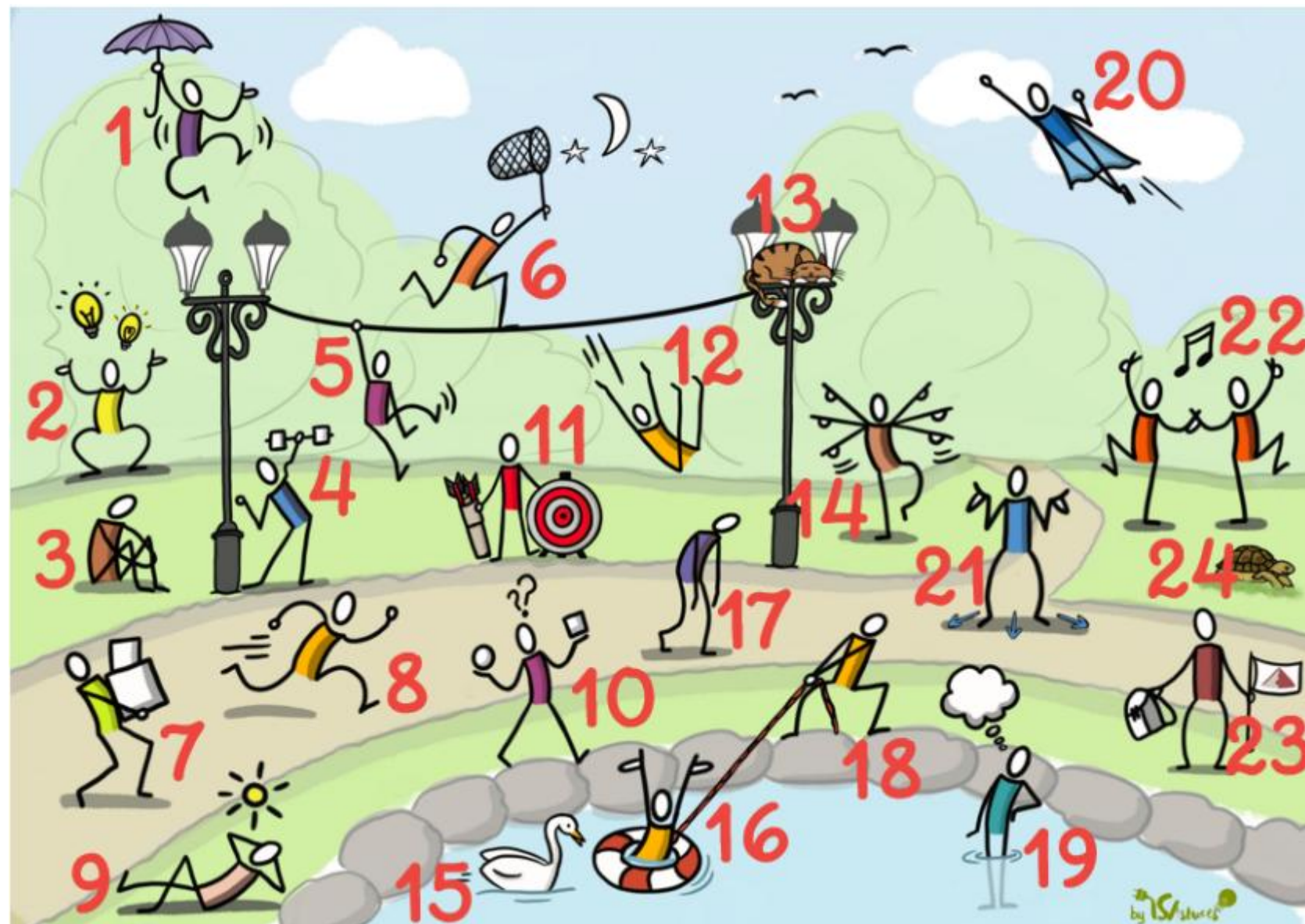
Uitwisselen

Inspireer en laat je inspireren ;)

Een activiteit in de
klas over
algoritmes?

Ready, set, go?

Bibliotheken Zonder Grenzen @ SETT

2 projecten om leerkrachten, leerlingen en ouders te helpen

- Kom gerust eens langs ;)

Khan Academy

Om ons te contacteren

CONTACT

Lukas Malfait

lukas.malfait@bibzondergrenzen.be

+32 471/69 71 81

CONTACT

Cedric Oosterlynck

Cedric.oosterlynck@bibzondergrenzen.be

+32 471/ 69 71 81

Cyber Helden.

**Bibliotheken
Zonder Grenzen**
BELGIË

Ontdek de **Cyber Helden** op de website van Bibliotheken Zonder Grenzen.

